

הארות והערות שנאמרו בשיעור הדף היומי
בביה"כ "אליהו הנביא", בשכונת רוממה, ירושלים

פניני הדף

דבר העורך

"מוטקה"

מעשה שהתרחש לפני שלושים שנה, בישוב חרדי התגוררה משפחה נחמדה ושלוה, האב הלך ללמוד בכולל, והאם נשארה לשמור על בנה בן השש, הוא שיחק במרפסת, ומידי פעם העיפה האם מבט לעברו לראות שהכל בסדר, לפתע נעלם הילד מעיניה, היא קראה לו מוטקה! אולם הוא לא הגיב.

היא נגשה אל המרפסת וראתה זוג ידיים אוחזות במעקה, היא שלחה את ידיה בשקט ותפסה את ידי ילדה הקט, שהיה תלוי מחוץ למרפסת בקומה שישית, אולם לא היה באפשרותה למשוך אותו מכיון שידיה היו בתוך הסורגים.

וכך כשהיא אוחזת בידיו, חצי שעה.. שעה.. שעתיים.. אולם אף אחד לא זיהה אותם, היא ביקשה מ"מוטקה" שישליך את געליו, וכך עוברים ושבים יביטו למעלה ויעזרו להם, אולם הנעליים פגעו בהולך רגל שהזיז את הנעליים לצידי הרחוב ובכך תם הסיפור.

שלוש שעות.. ארבע.. חמש.. חמש וחצי.. ואז אחד מבעלי החנויות שהרים את עינו לסגור את תריסי חנותו, קלט מראה מוזר ילד תלוי באויר קומה שישית ואמו אוחזתו...

הוא הזמין צוות חילוץ של מכבי אש ומשטרה שבאו למקום, פרשו סולמות וטיפסו עד הילד אחזוהו והכניסו אותו לביתו... העיתונאים עטו על האם בשאלות, איך הצלחת להחזיק ילד כזה "שמן" תלוי באויר במשך שש שעות?

היא ענתה להם במשפט אחד, מה אתם רוצים זה הבן שלי!

אשריכם לומדי הדף היומי אשר בכח הרצון שלכם מחזיקים מעמד יום יום, דף אחר דף, בגבורה עילאית, להרגיש את מתיקות התורה. תגיד לי מה יותר מתוק מדף גמרא.. אשריכם.

השיעור בדף היומי נמסר ע"י הרב **אהרן בן אדיבה** שליט"א
מדי ערב בשעה 20:15,
לאחר תפילת ערבית,
בביה"כ אליהו הנביא
רח' פתח תקוה 1, שכונת רוממה

שאלת החודש

"האולם שנעלם"

מעשה באולם אירועים שעמד תחת השגחה מהודרת, שנתפסו בו ארגזי "כבידים" עם כיתוביות בערבית, מיד הוסרה ההשגחה, ובוטלו כל האירועים של ציבור שומרי המצוות שהיו אמורים להתקיים בו, ומחמת כן בוטלו התזמורות שהיו אמורים לנגן באירועים, וכל אלו שערכו את השמחות עד אותה עת באים בתביעה להשיב להם את הכסף ששילמו על אוכל כשר וככל הנראה לא היה כשר. (א) האם בעל האולם חייב להשיב לאלו שעבר האירוע שלהם את כספם? (ב) האם חייב לשלם לאלו שביטלו את האירוע ברגע האחרון והשיגו מקום חדש? (ג) מי ישא בנוזקים של ביטול התזמורות וכיו"ב? (ד) ואם האנשים שהשתתפו בשמחות דורשים את כספם חזרה מבעלי השמחה מכיון שאכלו אוכל לא כשר האם צריך להשיב להם?

חוו דעתכם בנידון לפקס: 02-5817174, pninyhadaf@gmail.com

(א) דף כה. אמירת "שלום" לאדם גלוי ראש. נתבאר בגמ' תהליך עשיית הפייס בביהמ"ק, זקן הכהנים נוטל מצנפת מראשו של א' מהם, להיכר שממונו החל המונין. השאלה: האם יש מניעה לומר "שלום" שהוא שמו של הקב"ה, לאדם גלוי ראש, שהרי הכהן שנטלו ממנו את המצנפת עומד גלוי ראש בעזרה?

(ב) דף כו. קנה סנדקאות והחזיקו את רגלי התינוק. נתבאר בגמ' עשיית פייס לקטורת, ומעולם לא שנה בה אדם מפני שמעשירה וסנדקאות היא כקטורת. השאלה: אדם מחלל שבת בפרהסיא, ביקש לקנות סנדקאות בכסף רב, אולם מחמת היותו מחלל שבת הורו הרבנים, שאברכים יאחזו את רגלי התינוק, האם הוי אונאה?

(ג) דף כז. בירר בשבת והשיב לתערובת. נתבאר בגמ' דין זר שסיידר את המערכה שחייב מיתה בידי שמים, פורקה, וכהן אחר סודרה. השאלה: אדם בירר בשבת באיסור, האם מתקן את האיסור בהשבת הפרי לתערובת? עשיית ברית מילה אחר חצות היום.

(ד) דף כח. נתבאר בגמ' דין זריזים מקדימין ובשו"ע י"ד (רסבא) כל היום כשר למילה אלא שזריזין מקדימין. השאלה: אדם שנוהג לעשות את בריתות של בניו בבוקר השכם, ובא אביו והתחייב לו לשלם את הברית עם סעודה מפוארת בתנאי שיעשה את הברית אחר חצות האם רשאי?

(ה) דף כט. ביטול נסיעה באוטובוס המקרין "סרטים כשירים". נתבאר בגמ' הרהורי עבירה קשים מעבירה, וביארו בעלי המוסר שהדימין הוא קשה יותר מגוף העבירה. השאלה: אדם הזמין עשר מקומות באוטובוס שיצא לטיול לצפון, וכשעלה לאוטובוס ראה שמקרנים בכסך האוטובוס סרטים כשירים, והוא מקפיד שילדיו לא יראו אף כיו"ב, האם זה סיבה לביטול ההזמנה בלא לשלם על הנזק?

(ו) דף לו. ברכת אשר יצר לחש בבטנו. נתבאר בגמ' דין הנכנס לבית הכסא באמצע סעודה, ובשו"ע או"ח (קע) נתבאר דינו להלכה. השאלה: אדם ששתה מושקה הגורם "שלשול" ומחמת כן נכנס פעמים רבות לבית הכסא, מתי יברך אשר יצר, בסוף היום או לאחר כל יציאה ויציאה?

(ז) דף לא. עשיית מקוה לגברים ממים שאובים. נתבאר בגמ' עה"פ "ורחץ בשרו במים" שהשיעור של מקוה הוא ארבעים סאה שעולה בהם גופו של אדם. השאלה: מקוה לגברים העשוי ממים שאובים, האם חייבים לפרסם זאת, בכדי שלא יבואו אנשים להטביל כלים במקוה זה?

(ח) דף לב. הוצאת ס"ת המצופה זהב ביוה"כ. נתבאר בגמ' שהכהן הגדול טעון טבילה בכל החלפת בגדים ובבגדי זהב לא נכנס לקודש בכדי לא לקטרג. השאלה: בית הכנסת שיש להם ב' ס"ת האחד מהודר ומצופה זהב והשני מכסף אך אינו מהודר כהראשון האם ימנעו מלהוציא ביוה"כ את זהב?

לעילוי נשמת

האשה הכשירה שמסרה נפשה
להקמת ביה"כ "אליהו הנביא"
רחל בת מרים ע"ה
נדבת משפחת כהן - פורו הי"ו

אלו שנדבו להחזקת הגליון:

הרה"ג שלמה בן אדיבה, מאיר כהן,
אסף מזרחי, הרה"ג יעקב לייזרוביץ
הרב רון בן רבקה שליט"א

להשתתפות בהחזקת הגליון פנה למערכת
050-419-01-85

תשובות ניתן לשלוח למערכת "פניני הדף" בלבד:

רח' פולונסקי 26 ירושלים. פקס 02-5817174 טל: 02-5829850

pninyhadaf@gmail.com

טו דף לג.

נתבאר בגמ' דין שאין מעבירין על המצוות,ובשו"ע או"ח (כה) לגבי תפילין, ובאו"ח (תעג).

השאלה: אדם שבא לפתוח את ההיכל, האם צריך לצדד עצמו בצד שממנו פותח, כמו בני"ח?
י' דף לד.
כוס של בנהמ"ז או להבדלה.

נתבאר בגמ' לגבי נסכים המספיקים או לשחרית או לבין הערביים, נח' את מי יקריבו, ובשו"ת הרדב"ז (יג) התבאר שיש להעדיף את המצוה שפוגע בה תחילה.

השאלה: אדם שיש לו כוס יין אחת, האם ישתמש עמה לבהמ"ז או להבדלה?

יא' דף לה.

נתבאר בגמ' מסירות נפשו של הלל לשמוע תורה, כשלא היה בידו לשלם, והוא מחייב את העניים .

השאלה: האם מותר לשמוע הרצאה בתשלום מאחרי הדלת, שהרי כך נהג הלל?

יב' דף לו.

נתבאר בגמ' שעולה מכפרת על עשה ול"ת, ובכפרת אדם שהניח כל חייו תפילין פסולות.

השאלה: אדם שטעה והניח כל חייו תפילין של רבינו תם, האם צריך כפרה?

יג' דף לח.

חזרה ממכירת "פטנט" בזה"ז.

נתבאר בגמ' לגבי בית גרמו, ואבטינס, והוגרס בן לוי, שלא רצו לגלות את סוד אומנותם.

השאלה: אדם שקנה "פטנט" בסכום רב ורוצה לחזור בו האם דינו כקונה דבר שלא בא לעולם המבואר בחו"מ (ריב), שיוכל לחזור בו?

יד' דף לט.

נתבאר בגמ' שהנשים בירחו לא היו צריכות להתבשם אלא התבשמו מריח הקטורת.

השאלה:האם מותר לברך ברכת הריח על הקטורת הבאה מהודו שמעשנים אותה לריח טוב?

טז' דף מ.

נתבאר בגמ' ענין עשיית הגורלות על שני השעירים כיום הכיפורים והוא קובע את החטאת.

השאלה: האם מותר לעשות הגרלות לילדים במסגרת "אבות ובנים" נשבת?

טז' דף מא.

נתבאר בגמ' קשירת לשון של זהורית בראש שעיר המשתלח, ואן בזה משום קושר דהולך לאיבוד.

השאלה: האם מותר לקשור שקית שבתוכה טיטול קשר ע"ג קשר מפני שהולך לאיבוד?

יז' דף מב.

נתבאר בגמ' תהליך הכפרה הנועשית למצורע לטהרת, הבאת אזוב ושני תולעת, סמל להכנעה.

השאלה: אדם שלבש "פראק" מחמת משרתו כראש ישיבה והישיבה נסגרה האם רשאי להמשיך להתעטף באיציטלא דרבנן שהרי מעלין בקודש ולא מורידין?

יח' דף מד.

נתבאר בגמ' שנתתיק המחמה נחשב לחלק מהמחמתה ובשו"ע יו"ד (קכא) דין טבילת ידות הכלי.

השאלה: האם רשאי לטבול כלי חשמלי ולהשאיר את החלק החשמלי?

יט' דף מו.

נתבאר בגמ' ובשו"ע או"ח (שכח)לגבי טומאה ושבת אם הותרה או דחוויה ונקטי' שהיא דחוי'.

השאלה: האם מותר לחלל שבת לצורך הצלת מחלל שבת בזדון שנפגע מנסיעה נשבת?

כ' דף מז.

נתבאר בגמ' זכותה של קמחית, שמחמת צניעותה זכתה לשבעה בנים כה"ג.

השאלה: האם חייב לעמוד בפני אם רבו שהרי בזכותה יצא בנה תלמיד חכם?

כא' דף מח.

נתבאר בגמ' חפינת הקטורת ע"י כהן גדול הנועשית במלא חפניו לא גדושות ולא טפופות.

השאלה: מחוסר הכרה שהספיק לצוות את בניו לתת מלא חפניים לצדקה מה השיעור שחייבים לתת?

כב' דף מט.

נתבאר בגמ' ובשו"ע או"ח (קכח) איסור השתמשות ככהן ובפרט לעבודות בזווית.

השאלה: האם מותר לקבל כהן לעבודה במחלקת התברואה העוסקת באיסוף אשפה?

כג' דף נו.

נתבאר בגמ' פר כה"ג ביוה"כ אם עושה תמורה והספק האם הולכים בתר מקדיש או בתר מתכפר.
השאלה: אדם שנאנס ולא התפלל ערבית, ובבוקר משמש כשליח ציבור, האם רשאי להחשיב את חזרת הש"צ בתור תשלומין לתפילת ערבית?

כד' דף נא.

נתבאר בגמ' הספק שהיה בבית שני לגבי הפרוכות, שהרי בסוכה (נא): נתבאר שאין לשנות.

השאלה: בית הכנסת שרוצים להרחיב את עזרת נשים הקטנה על חשבון בית הכנסת, האם רשאים לעשות כן, או שע"כ מורידין מקדושתו?

כה' דף נג.

נתבאר בגמ' תפילתו של כהן גדול ביוה"כ שלא יתקבלו תפילות של עוברי דרכים וביאר מרן הגריש"א הסיבה שמתרחסים לתפילתו, מפני שאנחה של יהודי איננה דבר פשוט.

השאלה: האם מותר לקחת מטריה הנמצאת בכניסה לביהמ"ד, לזמן מועט, ללא רשות הבעלים, שהרי נוחא ליה לאיניש שאדם לא יתלונן על הגשם שיורד בחזקה ומרטיבו?

כו' דף נד.
צילום על רקע שקיעת החמה.

נתבאר בגמ' לגבי צורת הכרובים בבית שני היו מצוירים על הכתלים בבית המקדש, ונתבאר בשו"ע יו"ד (קמא) האיסור לצייר כדמות המשמים המשמשים במרום.

השאלה: על מה סמכו הנוהגים להצטלם כל גופם בזמן שקיעת השמש על שפת הים הנראית בשלימותה הרי יש בזה משום לא תעשון איתי?

כז' דף נו.

נתבאר בגמ' דין הפרשת תרומות ומעשרות מערב שבת בין השמשות ותלי בדין ברירה.

השאלה: אדם שבא עם משפחתו לעשות כפרות, ובכדי לשעשע את ילדיו, שחרר את התרנגול והתערב בין כל העופות. ומחמת כן אנשים סירבו לקנות שם עופות לכפרות האם צריך לשלם את מחיר כל העופות?

פתגמי מוסר:

*עבר הווה ועתיד: העבר - חלומות

העתיד- דימויות, וההווה - ניסיונות.

העבר- הוא הרב, העתיד הוא התלמיד, וההווה הוא חבר.

*חכמה: יותר משהטיפש בוחר בטיפשות, החכם בוחר בחכמה, כי טיפשות באה בקלות, וחכמה צריך לבנות,

מיהו "טיפש" - מי שפיו שט וכמאמר החכם "עדיף שתשוק ולהיראות טיפש מלפתוח אותו ולהוכיח שזה נכון....

הגמ' תמיד (כו) לגבי בית הכסא, מצאו נעול בידוע שיש אדם, מצאו פתוח, בידוע שאין שם אדם, אותו דבר לגבי פיו של האדם.

*שאיפות: אי אפשר לשאוף בלי להיות אדם, ואי אפשר להיות אדם בלי לשאוף.

*זריזות: "ורגליו קלות כאיילות", מדוע לא כצבי? ההבדל בין מנוסת הצבי לאייל הצבי כל כמה פסיעות מיסב את פניו לאחור ואילו האיילה רצה קדימה בלי להסתכל לאחור.

*תשלום: כשהגר"ח מבריסק יצ"ל

עשה שמחה במלון "וגשל" בבני ברק, בעל המלון סירב לקחת כסף, אמר הרב לבעל המלון : יש כמה דרכים לשלם, הדרך הזולה ביותר זה כסף.

*בנאים: מעשה בקבלן ששידך את בתו עם בחור בן תורה, בנו של רב השכונה, בעת פגישתם שאל הרב את הקבלן, מה עיסוקך? הוא ענה: קבלן, ומה הרב עושה? גם אני קבלן השיב הרב, אינני מבין אמר הקבלן, אני קבלן ובניתי את הבנין ההוא, והמתחם הזה, אבל כבודו מה בנה? א"ל אני בונה עלין...

*מסירות נפש: מסופר על כומר מיפן שהתגייר וכל עסקו כיום זה התורה, הוא יושב בביהמ"ד בשכונת "שערי חסד", והוגה בתורה ללא הרף, יום אחד קיבל מכתב מעו"ד שבישר לו שאמנו נפטרה, והשאירה בית, וסכום כסף לא מבוטל, והוא מתבקש לבוא ולהסדיר את העניינים.

אולם התברר שאין מנינים לתפילה במקום מגורי אמו, ואינו יכול לשלוח עו"ד שייצג אותו מכיון שיש חוק שאין מעבירים דירה ע"י יפוי כח, רק המוטב בעצמו, הוא החליט לוותר על הכל, כששאלו אותו האם לא היה כדאי לקבל את זה ולהקים מוסד? ענה להם: אם תגידו לדג שיש אוצר מחוץ למים, וכי יצא לקחת אותו...

*השגחה פרטית: מעשה באדם שנסע ברכבו יום גשום וסוער, לפתע רואה רכב תקוע בשולי הכביש, הוא עצר, התברר שגלגל ברכבה של אשה התפוצ'ר, הוא לקח כלים ובעוד הגשם ניתך עליו, החליף את הגלגל, כשסיים הודתה לו האשה , והגישה לו אלפיים \$, הוא סירב לקחתם ואמר לה: תתני את הכסף למי שצריך, היא הודתה לו והמשיכה בנסיעה, ערדהגיעה למזונו, עצרה ונגשה למתרענן, לפתע רואה את מנהל המזונו צועק על עובדת חרדית, ואמר לה: לכי הביתה ואל תחזרי, אין לי כח לדתיים האלה, האשה נגשה אליה ונתנה את הכסף באומרה: שיהיה לך עם מה להתחיל, העובדת שבה אל ביתה ולאחר חצי שעה מגיע בעלה כולו רטוב עד לשד עצמותיו, מה זה? עזרתי לאשה להחליף פנצ'ר...

פניני דזו"י:

א אב שהולך עם ילדיו לטייל בסופר "יש", והילדים טועמים ממיני מתיקה המוצגים שם, האם האב חייב לשלם על הטעימות? **ב** זוג שקנו דירה, ובעה"ב התנה עימם שהוא משאיר את המזוזה בפתח הבית עד שהם יקבעו חדשה, ונגנבה המזוזה, האם חייבים לשלם? **ג** שמע בבית הכנסת מותוהן שהציע דירה פלונית לאדם שהשיב שכבר קנה דירה, השומע הלך לדירה ראה אותה וסגר עם בעה"ב, האם חייב לשלם דמי תיווך? **ד** באך למקווה וראה שרשום במכונה יתרה 8 ש"ח הכנס עוד 2 ש"ח האם מותר לו להשתמש עם הכסף?

פניני דחי':

א האם מותר להשתמש עם אטמי אוזניים העשויים מסיליקון המותאמים לאוזן נשבת? **ב** החנה את רכבו בחניית נכים ליד "שטייבלאך" ונכנס להתפלל כשחזר ראה פתק "גנב! תפילתך לא התקבלה" האם צריך לשוב להתפלל? **ד** אשה שאפתה חצילים בתבנית בתנוך ובסיום האפיה ראתה במגוש תולעים האם המגוש נאסר? **ה** כיפה שנפלה לאסלה האם מותר להוציאה ע"י כלי וכיו"ב? **ו** עובד זר המשתתף בסעודת שבת ומתמצא בשירים האם יש מגיעה מלתת לו לשיר "סולו"?

תשובה דזו"י: אדם שנגנבה המכונית שלו ומצלמות ה"סופר" קלטו את הגנב וכשביקש לראות את סרט הצילום אמרו לו המנהל שיתן לו תמורת תשלום גבוה האם כופין את בעל המצלמה להראות לו שהרי זה נהנה וזה לא חסר?

ת. השיבנו הגה"ג **דוד אסולין והגר"א בן חיים והגר"ש שעיו** שליט"א עפ"י מה שפסק שו"ע חו"מ (רסדו, ו) ח"ל היה זה בא בכד דבש, וממולו הגיע אדם עם קנקנים ריקים, ונסדק כד הדבש, בעל הקנקנים מחוייב להגיש את כליו הריקים, בכדי להציל את הדבש, אולם אין לו אלא שכרו הראוי לו. הסמ"ע (יט) ביאר שמגיע לו שכר טרחו, ושכר הכלים שהשכירו, ובמחנ"א (שכירות טו) כ' אפי' אם רגיל להשכיר כלים אלו לאחרים כאן חייב בהשבת אבידה, ולכך אם רגילים לקחת על ראיית סרט צילום כזה יכול לקחת רק מה שרגילים לקחת, ומכיון שהיום אין לזה מחיר אינו יכול לדרוש את הכסף שתובע.

תשובה דחי': אדם הרואה משטרה העוצרת מכוניות ברחוב על מהירות גהרות וכיו"ב, ובא אדם והניח שלט המורה לנהגים להיזהר, האם מצוה, או אסור, להסיר שלט זה?

ת. השיבנו הגה"ג **הגר"א בן חיים והגר"א בר שלום** שליט"א שאסור להסיר שלט זה והמוניח שלט זה עושה מצוה גדולה של השבת אבידה, שהרי אכיפת המשטרה היא אינה גורם משמעותי למיגור התאונות בישראל, ואם כן רוב פעולתם זה לפרנסתם, ויש שצידדו אין חיוב להסיר את השלט אך גם אין מצוה להניח שלט, ושנינו בחו"מ (תכו) הרואה חברו טובע בנהר מצווה להצילו וכאן אם לא יהיה להם התראה הם ישארו מכשול לרבים וכן דעת הגר"ד אסולין שליט"א.

נשגור קמיה מורגן ורבנן ברכת יישר כח לכל אלו הנושאים ונותנים עמנו, ובראשם:

לגה"ג הרב יצחק זילברשטיין. לגה"ג הרב זלמן נחמיה גולדברג. לגה"ג הרב דוד אסולין. לגה"ג הרב אשר חנניה. לגה"ג הרב גמליאל הכהן רבינוביץ. לגה"ג הרב אברהם בן חיים. לגה"ג הרב שלמה שעיו. לגה"ג הרב שריאל רוזנברג. לגה"ג הרב ציון בן אדיבה. לגה"ג הרב ישעיהו רוטנברג. לגה"ג הרב מנשה שוע. לגה"ג הרב יצחק חיים פוס. לגה"ג הרב אברהם חיים הרש. לגה"ג הרב משה כהניאן. לגה"ג הרב אליהו בר שלום. לגה"ג הרב ירון אשכנזי שליט"א.

בברכת "עוד ינובון בשיבה" להגדיל תורה ולהאדירה

שאלות ותשובות לגליון פניני הדף מס' 90

עליהם ולא נתן להם לקום אזי הוא חייב ובלא"ה כולם חייבים, והפורץ לא חייב עפי המבואר בדין הפורץ גדר לפני בהמת חברו שלדעת השו"ע פטור ומ"מ חייב בדיני שמים.

ש. הזמין מונית נסיעה כולל המתנה שעה ובזמן ההמתנה המונית עשה כמה נסיעות למי הולך הריוח?

ת. השיבנו הגה"ג **שלמה שעיו** שליט"א עפ"י מה שש"כ נתי"מ (קעוב, ו) ושם נתבאר שאף שאסור לעשות כן אם עשה הכסף שייך לבעל המונית, וא"כ **בן חיים והגר"ד אסולין** כ' לחלק אם הגשזמיו אמר לו שזה כולל המתנה שעה אין לו רשות לעשות סחורה בזמן זה כיון שגוף המונית שכורה לו לבין אם אמר בעוד שעה אני אבוא שרשאי לעשות כאוות נפשו אזי הכסף ודאי שייך לבעל המונית.

ש. מדוע לא מקפידים בהזלקת נרות שבת להתחיל מהשמאלי בכדי שיפנה לימין?

ת. השיבנו הגה"ג **אליהו בר שלום** שליט"א עפ"י מה שש"כ החוות יאיר בהל' הדלג"ש שיש להקדים את הנר הימני ואח"כ את הנר השמאלי, ובקובץ בית הלל (כו עמ' קסא)הביאו בשם ס' "אור ההדלקה" לחלק בין נר חנוכה שאחד הוא חובה והשאר הידור שממילא היו מעביר על המצוות אבל בנר שבת ששניהם שוים לצורך ריבוי אורה אין ענין להקדים עכ"ל

שאלת החודש

מתוך פניני הדף מס'89

השאלה שנשאלה:

מעשה בקבלן ששייפץ אולם שמחות הביא פועלים והורב בהוצאות אולם כשהגיע זמן פירעון החוב התחמק הלה מלשלם לו, בצר לו פנה הקבלן שיפוצים לבית הדין והם פסקו את הסכום המדויק שעל בעל האולם לשלם, אולם הלה עדיין עומד בסירובו ומתחמק בטענות שונות הקבלן החליט לעשות מעשה הוא התלבש כמו שמתלבש בעל אולם ועמד ליד המשרד עד שא' מבעלי השמחה סיים את שמחתו, א"ל טוב שבתא, אתה הוא בעל האולם ? אמר לו אני! "מוטי" בעל האולם! שילם הלה במוזמן, הוא לקח את הכסף המוזמן והלך לדרכו. האם מותר לו להחזיק בכסף? (2 האם יש בזה משום גיבת דעת? (3 האם היה מותר לו לשקר ולומר אני! "מוטי" בעל האולם? (4 האם בעל השמחה צריך לשלם שוב לבעל האולם האמיתי? **אלו תשובות הרבנים:**

יכול להשאיר הכסף אצלו, ובעל השמחה פטור מלשלם פעם נוספת, ואינו נקרא שקר.

מקורות ונימוקים:

השו"ע חו"מ (פוא, דין שיעבודא דר"ג, ובשו"ע חו"מ (ד) לגבי עביד איניש דינא לנפשיה, ואף שנח' אם יש לבע"ח כסף אין שיעבוד, רשאי לומר קימ"ל כהש"ך הסובר שיש שיעבוד, ואין חייב לשלם שוב כיון שהנהג שמשלמים למי שמציג עצמו כבעל האולם, ואינו נקרא שקר כיעקב אבינו שאמר אני! בנך בכוריי. **הגה"ג דוד אסולין והגר"ג והגה"ג אברהם בן חיים שליט"א**

^[1] עפ"י משכ" המ"ב (תרעו,ז), לדייק מלשון השו"ע

משמע שיוצא ידי ברכת שהחיינו שמדליקין עליו בביתו אומנם אם כיון במפורש שאינו רוצה לצאת בברכת אשתו משמע ב(תרע"ט) שיכול להחמיר על עצמו אולם המג"א (תרע"ב) בשם הב"ח כ' שהחיינו של אשתו פוטר את ביתו ולא את גופו והמג"א חולק, ובחזון עובדיה תנוכה(עמ' קלח) הביא חבל פוסקים הסוברים כהב"ח, הפר"ח, הא"ר, וכ"כ בשו"ת שה"ל (דסח) ובשו"ת שו"מ (א"ג) הילכך רשאי לברך בלילה השני שהחיינו.

ש. האם מותר להוריד שירים מאינטרנט (כשר) מכיון שהזמור מתיימש כיון שזה מקום הפרוץ לרבים?

ת. השיבנו הגה"ג אברהם בן חיים שליט"א יש להקל בזה מדין זוטו של ים, וכיון שפרוץ לרבים ואינו מוריד בכדי למכור לרבים, אלא לצורך עצמו הוי כיווד לאומנות חברו, ואין כאן דבר בעין שגוזלו הילכך יש להקל.

ש. האם יש מניעה להוריד מגיד שיעור שמסר שיעורים לבחורים גדולים וחפץ הראש ישיבה למנות את בנו במקומו ולמג"ש יתן בחורים יותר צעירים האם יש מניעה בכך?

ת. השיבנו הגה"ג יעקב ישראל אומן שליט"א אדרבה לימוד צעירים הוא העלאה בקודש, שהרי נותנים להם את הכלים ללמוד ומכיון שכלפם זה העלאה אין מניעה בכך, ועוד שכל מגיד שיעור נכנס לישיבה על דעת תנאי ראש הישיבה.

ש. אדם שנמנע לילך לחתונה מפני שכאשר הוא הזמין את בעל השמחה לא בא האם כלול באיסור של לא תקום ולא תטור?

ת. השיבנו הגה"ג משה כהניאן שליט"א עפ"י שו"ת שבט הקהתי (גשכה) שחילק אם אומר שמניעת הגעתו בעבור זה עובר באיסור ובלא"ה לא, ובשו"ת תשו' והנהגות (א, תתלב) כ' שהחילוק הוא אם בסתם לא היה בא אלא שאילו המוזמן היה מגיע היה לו חוב ללכת אינו עובר כיון שנמנע לילך מחוסר זמן.

ש. ה"ז גיטך ע"מ שלא תשתי יין כל ימי חיי וחייכי אי"ז גט. האם האיסור כולל מיץ ענבים, ונ"מ אם מיץ ענבים פוטר שאר משקין או לא?

ת. השיבנו הגה"ג מאיר סנדז שליט"א בשם מו"ר עזריאל אוערבך שליט"א היות ומרן הגרי"ט סובר שמיץ ענבים אינו כיון לפטור שאר משקין כמבואר בס' וזאת הברכה (עמ' רסז) אם שתה מיץ ענבים יברך ברכה אחרונה וישוב ויברך על שאר משקין ואין בזה משום ברכה שאינה צריכה. אלא שלדעת מרן הגרעי" חזו"ע ברכות (עמ' לד) מיץ ענבים דיון כיון לכל דבר עיי"ש.

ש. אדם העומד בתור לבנק ורואה כהן שנכנס האם יש ענין לתת לו את התורה?

ת. השיבנו הגה"ג יוסף שלמה עבאדי שליט"א עפ"י הגמ' גיטין (נט:): "וקדשתו" לכל דבר שבקדושה לפתוח מראשון ולברך ראשון וליטול מנה יפה ראשון, ובתומים (ח"מ, טו, ג) כ' שדין קדימה לכהן הוא רק בדברים שבקדושה ונטילת מנה היינו בסעודת מצוה, ובס' ברכת נפתלי כ' ששאל למרן הגרי"ש והשיב שהחילוק הוא אם יש הפסד ממון או זמן אין חיוב להקדימו, וכ"ד הגר"צ ולכך אם יש לו הפסד זמן פטור והגר"א בר שלום הוסיף אף שמקדימו יש להיזהר מחילול השם שיראו את הבא אחרון עומד במקום ראשון.

ש. אדם שיש בחצרו מחסן כתר בגי

דל המחייב מזוזה, האם חייב כמזוזה?

ת. השיבנו הגה"ג חיים שירי שליט"א עפ"י המבואר בשו"ע יו"ד (רפ) נחלקו הראשונים לגבי מחסן הרמב"ם פוטר והשו"ע פסק כהפוסקים המחייבים ובפתחי מזוזות (רפ), במילואים) הביא בשם הגר"מ הלברשטאם, ליישב המנהג שאנשים לא מניחים מזוזה במחסני כתר מכיון שאינו ראוי לדירה ודמי לסוכת היוצרת ובצירוף דעת הרמב"ם הפוטר יש להקל.

ש. מצא כסף בחנות במקום שהרי אלו שלו, ויש מצלמות, האם זה מונע את האדם מלהתיימש?

ת. השיבנו הגה"ג אברהם בן חיים שליט"א אין זה מונע את האדם מלהתימש, כי לא תמיד המצלמה קולטת, ועפ"י רוב אי אפשר לזהות במצלמה את האדם המוצג בה, ויש זמנים שהמצלמה לא עובדת, ולכך דברי רבותינו קיימים.

ש. מצא עגלה של "יש" עם 5 ש האם רשאי לקחת את הכסף?

ת. השיבנו הגה"ג ירון אשכנזי שליט"א שרשאי ליקח את העגלה וליטול את הכסף, אלא שיש להבחין אם היא בגדר מציאה, שפעמים אדם בא עם עגלה ודברים פורק לביתו ואחר כמה דקות מחזירה, ואם יקחנה וילך יחפש הלה את עגלתו, ולכך אם ניכר שאין מי שישב אותה, רשאי לקחתה דהוי חצר שאינה משתמרת כמבואר בחו"מ (ר).

ש. אברך שנרדם ומשום כך איחר לכולל האם יכול לסמן זאת כאונס?

ת. השיבנו הגה"ג אברהם כהן שליט"א עפ"י מש"כ שו"ת יבי"א (טח"מ, מה) לדון באדם שנרדם על ההגה האם הוי אונס או פשיעה, והחילוק הוא אם מצד ההיגיון לא היה אמור להירדם, או שהיה אמור להתעורר מהשעון ולא התעורר הוי אונס, ובלא"ה לא הוי אונס.

ש. מעשה באדם שנפטר ביום א' של ראש השנה שחל ביום חמישי ואיש ההצלה הסתפק האם לקרוא לפרמדיק שיקבע את מותו וכך יוכלו לקבורו ע"י גויים, האם מותר לעשות כן בכדי שלא יסריח שלושה ימים?

ת. השיבנו הגה"ג משה כהניאן שליט"א עפ"י השו"ע חו"מ (לד) קוברי המת ביו"ט ראשון אינם נפסלים לעדות, כיון שחושבים שעושים מצוה בקבורתו, ולכך אם הפרמדיק גוי אפשר לקרוא לו שיקבע את המוות, אבל אם הוא יהודי אסור לקרוא לו, אלא יוציאו אותו למקום שלא יסריח ע"י כתר.

ש. השונא את חברו בליבו, האם עדיף שיודיע לו ששונאו?

ת. השיבנו הגה"ג יצחק חיים פוס שליט"א עפ"י הח"ח בפתחה (לאוין, ז) ביאר מדוע שנאה שבלב חמורה יותר כיון שחברו לא יודע להישמר ממנו ויש כ' טעם אחר שע"י שמספר מוציא השנאה אשר בליבו ואינה יוקדת בקרבו ואף שיש חולקים על הרמב"ם המג"א (קנו) נקט כדבריו הילכך עדיף שיאמר לו כמו שמצינו שאבשלום שנא את אמנון ושק זה משפט הרשעים, וע"י שיאמר לו מקיים בזה גם מצות תוכחה, כמבואר ברמב"ן (ויקרא, ט"ז) וכ"ד הגר"י עבאדי שליט"א.

ש. איך יעקב השתמש עם בגדי עשיו הרי שואל שלא מדעת הוי גזלן?

ת. השיבנו הגה"ג שווראק שליט"א עפ"י מה

שכ' בגיליון מחמדי התורה א) עפ"י המג"א (תעב) ליל פסח היה ומותר להשתמש עם משכון הגוי, ב) עפ"י החת"ס שכל הסמוך על שולחן אביו כל מעשיו לאביו, ג) עפ"י קצוה"ח (לד, ג) הגונב מהגנב אינו נקרא גנב שהראשון הוציאו מרשות בעלים, ד) כל הגונב ע"מ לצער עובר באיסור אונאה ומזה גוי התמעט. והגה"ג אריה מנס הוסיף עפ"י מה שכ' "גנא דפלפלי" שבגדו של אדה"ר היה טלית מצויצת כמבואר בחת"ס, ולגבי ציצית נתבאר בשו"ע או"ח (יד, ד) שיכול להתעטף ללא רשות הבעלים,

אהבת חינוך: מעשה בזמן רבי שמשון ורטהיימר זצ"ל רבה הראשל של אוסטריה, יום אחד פנה אליו הקיסר בשאלה נוקבת, מדוע עם ישראל שקוע בגלות כל כך הרבה שנים? אני רוצה תשובה אמיתית, ואם לא אגרש את כל היהודים מארצי. ר' שמשון חשב לרגע קט וענה: הסיבה שעמ"י בגלות היא שנאת חינוך! אמר לו הקיסר לא יתכן שבגלות דבר כזה פעוט, כך יהיה מצביכם, אני רוצה שתוכיח לי תוך שבוע, ולא אגרש אתכם. יום אחד יצא הקיסר למסע ציד ונגרר עמוק ביער, כולו מזוע, החליט להיכנס לנחל שהיה שם להתרענן, אולם מיד שנכנס החל להיסחף עד שעלה בקצה השני של הנחל כולו רועד וקר, עבר שם יהודי לקחו לביתו, הדליק לו תנור, והלבישו. הקיסר הודה ולקח את כתובתו, לימים היהודי מקבל מכתב הזמנה מאת הקיסר, הוא נבהל, אך הכין עצמו ונסע לפגישה בארמון הקיסר, מיד שראה את הקיסר התרגש על הזכות שנפלה בחלקו, אמר לו הקיסר כל מה שתבקש אעשה, מה תבקש? אמר לו יש לי רק בקשה אחת אני מוכר סידקית בכפרי והנה בא יהודי אחר ומוכר בדיוק מה שאני מוכר, בקשתי שתאסור עליו בחוק להיכנס לכפרי, והיה זה שכרי, לימים קרא הקיסר לרב ואמר לו מן השמים הראו לי את הסיבה, שהרי ליהודי זה היתה אפשרות לבקש כסף וזהב והוא על מה הוא חשב?

לעילוי נשמת אבינו, מורה דרכנו,
הרה"צ מימון (בן אדיבה) בן מסעודה זצוק"ל

הזוכה בהגרלה ע"ס 100 ₪ הוא:
הרה"ג יצחק חיים פוזן שליט"א (ב"ב)
* * *

ברכת יישר כוח לכל השולחים תשובות.
ברכת חילכם לאורייתא! מערכת "פניני הדף".
* * *

תשובות ניתן לשלוח לפקס מספר 02 5817174 או לרח' פולנסקי 26 עבור פניני הדף ירושלים pninyhadaf@gmail.com

גליון זה נודב לרפואתו המהירה של הילד יאיר בן מיכל ה"ו בתושח"י אמן